

Posudek disertační práce

Kateřina Příhodová, M.A.

The Multidimensional Analysis of Impulsivity in Incarcerated Offenders with the Antisocial Personality Disorder and the Attention Deficit Hyperactivity Disorder

Multidimensionální analýza impulzivitu u respondentů s antisociální poruchou osobnosti a komorbidní ADHD poruchou ve vězeňském prostředí

Univerzita Karlova v Praze. 1. lékařská fakulta, studijní program: Psychologie
Studijní obor: Lékařská psychologie a psychopatologie

Školitel: prof. MUDr. Jan Vevera, Ph.D.

Předložená disertační práce se zabývá velmi aktuální a společensky důležitou problematikou, multidimensionální analýzou impulzivitu u respondentů s antisociální poruchou osobnosti a komorbiditou ADHD poruchou ve vězeňském prostředí. Jedinci s asociální poruchou a impulzivními projevy v chování jsou celospolečenským problémem, prostředí věznic nevyjímaje. Rovněž jejich resocializace nebývá snadná. Autorka si vybrala velmi významné téma, kdy výsledky jejich šetření mají velmi důležitý význam. Celá disertační práce je vypracovaná v anglickém jazyce.

Autorka ve své disertační práci zpracovala své publikace, které vhodně okomentovala. Disertační práce je psaná přehledně, srozumitelně v rozsahu 181 stran textu. V úvodu disertační práce vysvětluje principy a formy impulzivních projevů, kdy tyto projevy můžeme vnímat v mnoha rovinách (impulzivní nakupování, impulzivní přejídání, impulzivní rekce, impulzivní chování) a tedy není snadné impulzivitě přesně definovat. Velmi důležité je vnímat impulzivitě jako osobnostní rys (řady poruch osobnosti), zejména u Emočně nestabilní poruchy osobnosti – impulzivního typu (DG F 60.30) u Disociální poruchy osobnosti (DG F 60.2) atd. Impulzivní chování se může projevit u řady duševních poruch a komorbiditách s těmito poruchami, jak uvádí autorka například v komorbiditě s neurovývojovou poruchou ADHD.

V samotném výzkumu autorka využívala řada psychodiagnostických nástrojů k zjišťování impulzivitu, které se v klinické praxi aplikují.

V úvodní a teoretické části disertační práce vycházela autorka z mnoha (převážně zahraničních) zdrojů, které správně citovala. Správně uvádí, že impulzivita není pouze behaviorální projev, ale má své neurobiologické zákonitosti a podklady. „Studie na lidech identifikují strukturální a funkční změny v kortikostriálních obvodech u impulzivních jedinců.“

Poznatky ze studie o komorbiditě impulzivitu a ADHD se nabízí, protože ADHD je vrozená neurovývojová porucha, která způsobuje poruchy pozornosti a hyperaktivitu a impulzivní projevy. Autorka k tomu dodává „hyperaktivita bývá dominantní v předškolním věku, zatímco nepozornost získává svou dominanci během základní školy. Naproti tomu nepozornost, neklid a impulzivita bývají prominentní v dospělosti. Důležité je, že u pacientů s diagnózou ADHD je pozorována vyšší pravděpodobnost komorbidních diagnóz poruchy chování v dospívání (zaznamenané přibližně u jedné čtvrtiny případů) a/nebo antisociální poruchy osobnosti v dospělosti důsledky pro budoucnost těchto jedinců. Některé studie dokonce naznačují, že impulzivita může být hlavním mechanismem mnoha behaviorálních dysfunkcí, které jsou pozorovány u dospělé populace s ADHD.“

Zkoumaný vzorek je reprezentativní, jedná se o probandy z vězeňské populace a kontrolní skupinu tvořila „nevězeňská“ populace. K posuzování impulzivitu (jak již bylo uvedeno) použila autorka standardizované klinické psychodiagnostické nástroje.

Hodnocení:

Disertační práce se zabývá aktuálním tématem, které má pro psychiatrii, psychologii (zejména forenzní obory) a další příbuzné obory, značný význam. Autorka posuzované téma velmi pečlivě a kvalitně zpracovala s přehledem relevantní literatury. Při výzkumu vycházela z mnoha teoretických převážně zahraničních zdrojů. Použité psychodiagnostické metody jsou výstižně popsány. Výsledky jsou zpracovány v sérii správně popsanych tabulek a grafů. Škoda, že tabulky nejsou umístěny přímo v textu, ale až na konci jednotlivých kapitol, což se stává méně přehledné. Rovněž na škodu je i to, že pro lepší přehled chybí seznam zkratk. Pozitivně hodnotím obsažený přehled aktuálně a správně citované (převážně cizojazyčné) literatury.

Otázky pro obhajobu:

Impulzivní chování může být posilováno návykovými látkami, bylo toto ošetřeno či sledováno u vězňů, protože jsou informace, že návykové látky se v prostředí věznic mohou vyskytovat?

Brali jste v úvahu i počet trestních odsouzení u impulzivních a disociálních trestných jedinců?

Závěr: Předložená disertační práce splňuje všechny náležitosti kladené na tento typ práce, včetně správně citované literatury. Doktorandka prokázala schopnost pracovat samostatně na výzkumných projektech. Proto doporučuji, aby po úspěšné obhajobě byl Kateřině Příhodové, M.A. udělen titul Ph.D.

Praha 11. května 2024

PhDr. PaVel Harsa, Ph.D.